

שלא זזה ידה וכו' בפרק ב' דכתובות [כו:]. וכל שכן לטעם השלישי שזכרו שם התוספות בפתח דבריהם משום דדברים שבלב אינם דברים, וכמו שכתבו הפוסקים [יו"ד] ריש סימן ר"י דגם בצנעה אסור.

[ומכל מקום יש לחלק, דודאי מלתא דחשדא דאיסורא לא תלי במעשה דעל ידו בא האיסור, רק כל איש ישראל יודע אסורא כי כולל הוא, וודאי אסור אפילו הוא מגזירות רז"ל. כגון ההיא דר' זכריה שהיה מפורסם איסור הנשים, ולא הוי הטעם של האיסור משום חשדא רק חז"ל אסרוהו דרך כלל כמו שאסרו שניות דעריות [עיין יבמות כא.], והעובר איסורא עביד ונקרא עבריין [שבת מ.] כמו הקורא בליל שבת לאור הנר אע"פ שלא הטא, והכי נמי בכהאי גוונא אסרו הנשים דרך כלל. משא"כ אם לא שייך האיסור לגבי אחרינא כגון בנדון זה דגודר.

ומזה *נסתפקתי במי שהעבירוהו מלהיות שו"ב על ידי עד אחד עם קצת רגלים לדבר ומכל מקום יודע בעצמו ששקר ענה בו, אם רשאי לשחוט בביתו או בבואו למקום אחר שאינם יודעים מה שנעשה לו. ואפילו אמת הוא שנכשל ויודע ששוגג הוא או שהעבירוהו על פי עדות שני עדים, יש לומר דבאין רואים ויודעים שרי, אחר שאין כאן חשד אפילו לרואים בשחיטה זו השניה שום איסור רק מה שהעבירוהו, אם עתה ירא ה' ונזחר למה נאסר לו.

***ובכהאי** גוונא בדיני ממונות צ"ע אם ראובן מבקש מלוי שיעיד לו נגד שמעון עדות אמת, רק שלוי יודע שפסול הוא מחמת נגיעה או קורבה או מחמת עבירה רק שהבית דין לא ידעו, אם רשאי להעיד. ובמחמת עבירה צ"ע יותר, כי

התרה בעם הארץ כבסימן ר"ח סעיף ב' שם, והטעם מפני שאמירתו היה כמהתל וכמשחק החמירו כמו שכתוב שם 'שלא ינהגו קלות ראש', (וכן כתב הב"י [שם ד"ה נדר בחרם] בלשונו, גם [שם ד"ה כתב הרשב"א] בשם הרשב"א [שו"ת סימן תרצט] וכן כתב התוספות יום טוב [נדרים פרק ב משנה ה ד"ה ומלמדין]). והכי מוכח בפירוש רש"י בש"ס [נדרים כ.]. ומה שכתב בשו"ע הוא לשון הרמב"ם [נדרים פ"ב ה"ב], ורישא דידיה משמע דמשום נאמנות נגעו בה, ואם כן צ"ע למה לי בעם הארץ חשש דקלות ראש ודו"ק. (עיין ברמב"ם דבהדיא כתב משום שחוק והתול בנדרים). אבל בפירוש הרא"ש ורוב הפוסקים משמע טעם משום נאמנות. וזה לשון הרא"ש בפירושו [נדרים שם ד"ה עונשין] דלא מהימנין ליה שירא שמא לא ימצא פתח וכו' כי אינו בקי בתורת נדרים ולכך משקר. ודבריו נכונים מפני דלרבי מאיר אין פותחין לו בחרטה עיין בגמרא [שם] דף כ', וכן משמעות דברי התוספות פרק ג' דשבועות דף כ"ו ע"ב [ד"ה גמר] יע"ש שגם כן צ"ע הנ"ל. ואם תאמר איך לא נאמינהו והרי מצי לשאל על נדרו, יש לומר מפני דסבר דצריך פתח ואין לו וכמו שכתב [הרא"ש]. *ומכל מקום קשה אם כן ישקר ויאמר שמתחרט.

ולכאורה נראה דלטעם נאמנות אם לבו יודע שהאמת אתו אין איסור אם יעבור בסתר, רק אפשר דאחר שאמרו רז"ל שאינו נאמן ואסור בפרהסיא, אפילו בחדרי חדרים אסור מפני דהוי ליה לית"א דאיסור דאורייתא עיין מה שכתבתי בחלוקה ה', וכמו שאמר ר' זכריה בן הקצב [עיין תשובה ק"נ] המעון הזה

* ומכל מקום קשה אם כן ישקר ויאמר שמתחרט. צ"ע כיון דאומר שמתחרט על כרחך מתחרט, דאם לא כן אמאי שואל על נדרו (ליקוטי חב"ח).

* נסתפקתי במי שהעבירוהו מלהיות שו"ב על ידי עד אחד וכו' אם רשאי לשחוט בביתו וכו' יש לומר דבאין רואים ויודעים שרי. עיין פתחי תשובה יו"ד סימן ב ס"ק ה, ועיין שם סימן קכו ס"ק ז בשם בכור שור בחידושי יבמות פז: שחלק על דין זה ודעתו לאסור.

* **ובכהאי** גוונא בדיני ממונות צ"ע אם ראובן מבקש מלוי שיעיד לו וכו' רק שלוי יודע שפסול הוא מחמת נגיעה או קורבה או מחמת עבירה וכו' אם רשאי להעיד. עיין באורים ותומים סימן כח באורים ס"ק ג שהביא ספיקו של רבינו, וכתב שאם הוא קרוב ודאי לא יעיד או יבוא לבית דין ויאמר קרוב אני, אבל מחמת רשעות אינו נפסל על פי עצמו ע"ש, וכן בפסול מחמת נגיעה כתב שיכול להעיד. ועיין בפתחי תשובה חו"מ סימן לד ס"ק א שהביא דברי רבינו ודברי האורים ותומים, וציין שכנתיבות המשפט סימן כח בחידושים ס"ק ב כתב שאם הוא נוגע לא יעיד ע"ש.

האיך יעשה, אף אם יפרסם קלונו אין אדם משים עצמו רשע לכן אם לא יגיד עובר. ואם תאמר הלא קל וחומר הוא ממה שדרשו רז"ל [שבועות ל:]: מקרא דמדבר שקר תרחק [שמות כג, ז] שלא יצטרף את חברו שיודע בו שהוא רשע להעיד, ואם כן קל וחומר בעצמו, על כרחנו נפרש שם שר"ל שלא יצטרף עמו להיות אצל הדבר לעד או לחתום שטר, ובוזה אפשר דקל וחומר אם יודע בעצמו, ובכהאי גוונא נמי מיירי חזרה דמועלי שבועות דבגמרא [ירושלמי שבועות פרק ז הלכה ד] ובחור"מ סימן ל"ד סעיף ל"ג, משא"כ אם כבר ראה וזה מבקש ממנו שיעיד. ובכהאי גוונא מחלק (הש"כ) [רמ"א] [חור"מ שם סעיף יח] לענין נטילת שכר להעיד.

ולפי מה שכתבתי בטעם שלא ינהגו קלות ראש שהוא מפני שהוא כמשחק, אתי שפיר דלא בעי התרה גם בסעיף א' [יו"ד] ריש סימן ר"ח גבי בשר מלוח ויין נסך, מפני שסבור היה לפי דעתו שאסור דלא בעי דבר הנדור. ודלא כש"כ שם ס"ק ה' שודאי יש במשמעות יין נסך טפי לעבודה זרה אפילו רוב קוראין לנסך לשמים יין נסך, ממשמעות חרמו של ים [שם סעיף ב], רק כמו שכתב הגהת פרישה [שם אות ה] שקל וחומר הוא סיפא דסעיף א' מרישא דסעיף ב', דאפילו בהיתול נאמן כל שכן בסעיף א', ומה שכתב [שם סעיף א] אינו נאמן אעם הארץ קאי. גם מה שכתב הש"כ בס"ק ב' לחלק ולומר דבסעיף א' מיירי בידע שלא הוי נדר, לא נהירא כמו שכתבתי, דאם כן מה דעתו באמירתו דבכהאי גוונא גם שחוק והיתול ליתא. רק יש לומר דטפי גזרו חז"ל במפרש כבשר חזיר וכו' שהוא דרך נדרים והפלאה — לתלות בדבר האסור מחשש קלות ראש, משא"כ לשון סתום אע"פ שיש לו גם משמעות איסור קיל טפי, מפני דלא שכיחא לנדור כך ומילתא דלא שכיחא לא גזרו ביה רבנן. ולפי מה שכתבתי אתי שפיר בסעיף א' ובמשנה [נדרים יח:]: דלא נקיט כמשמעו בשר מליח שיש בו בביתו, דלענ"ד בזה דבעם הארץ מפרש דעתו שכך היה צריך החרה, דדמי לבסעיף ב' ודו"ק דהוי ליה גם כן מהתל.

וביש לו שני פירושים שווים אחד של היתר ואחד של איסור, או איסור דבר גדול ודבר קל [לעיל ד"ה וראה ראיתי, בדין הב'], אפילו

מחשבתו הוי לאסור הוי ליה ידים שאינן מוכיחות ומותר כמסקנת הש"ס פרק קמא דנדרים דף ה' (ע"א) [ע"ב], ויש למסקנא ההיא שני פירושים עיין בט"ז [ס"ק א] וש"כ [ס"ק ג] ריש סימן ר"ו דחסר שם הגהת רמ"א והיא דעת הטור והרא"ש [נדרים פרק א סימן ב]. ונראה לי דלדעתם אפילו מחשבתו היה לאחת מהם, וקשיא מהא דקיימא לן ריש סימן ר"ח [סעיף א] סתם נדרים בדבר שיש לו שני פירושים להחמיר. ואין לומר דדוקא שם דבצד המובן להקל לא נאסר שום דבר, שהרי מוכח בכולי שיטה דריש נדרים דהוא הדין בכהאי גוונא קיימא לן דמותר, ומשמע אפילו כיוון לאסור, וריש סימן ר"ח אסרינן אפילו בסתם בלי כוונה כדמוכח שם. ויש לחלק בין אם הספק בגוף דבר הנאסר או בההיא מלתא דתלי ביה האיסור, שבכהאי גוונא חילק שם הט"ז [סימן רח ס"ק א] ודוחק הוא, אף כי דברי הט"ז מגומגמים ואין באורם ענין לענינינו.

ובחלוקה ד', כגון שנשבע שלא יעלה עליו צמר ופשתן שיש לו שני משמעות, אזלינן בחר הענין שאירע לו שבגללו נשבע [כב' יו"ד] סימן רי"ח [סעיף א] (יעוין שם, גם סוף סימן רי"ז בט"ז [ס"ק לט] (ובש"כ)). ומשמע לן שם לדעת הרא"ש [נדרים פרק ז סימן ג] דאזלינן בתריה, אפילו שלא כמובן ונראה ממשמעות דבריו, כגון היה טעון והזיע ונדר שלא יעלה עליו דמותר ללבוש יע"ש בט"ז [סימן ריח ס"ק א]. ואם כן בלא היה טעון ולא לכוש ונדר שלא יעלה, אסור ללבוש ומותר להפשיל אע"פ שכוונתו היה להיפך, [משא"כ להרמב"ם [נדרים פ"ח ה"ח] כמו שכתבתי לעיל [ד"ה ואם היה מחשבתו].] ואפילו נגד משמעות לשונו לגמרי אזלינן — אם משמעות דבריו לפי הענין מכוונים לכוונה אחרת כמו שכתב [בשו"ע] שם סעיף ד'. ולכאורה צ"ע, אי אזלינן בחר המובן לפי המעשה שאינה מבוררה כוונתו בדבריו מה בעי רב פפא ריש נדרים דף ו' ע"ב יש יד לקדושין באומר לאשה הרי את מקודשת לי ואמר לחברתה ואת, ומיירי בנתן לאשה ראשונה שתי פרוטות כמו שכתבו הרא"ש [בפירושו שם] וז"ל [שם ד"ה דאמר להז, וכי